Аристотел (384–322. пре н. е.)
Старогрчки филозоф, ученик Платонов

Једном Аристотела прекори пријатељ што је дао милостињу неком варалици.

– Можда је варалица – одговори филозоф – али мени се смилио човек, а не његове особине и зато сам му дао милостињу.

Упиташе филозофа Аристотела:

– Шта се добија лагањем?

– Много! Нико вам не верује ни када говорите истину – одговори Аристотел.

Једном неки брбљивац упита Аристотела зашто људи толико воле лепе ствари, а он му одговори:

– Твоје питање пристајало би слепцу.

Аристотелу је познаник причао да има пријатеље који иза његових леђа о њему лоше говоре. Аристотел је на то одговорио:

– Ако ме клеветају у мом одсуству, ништа ме не боли. У мом одсуству могу ме и изударати.

Тешка срца је Аристотел критиковао Платона, свог цењеног учитеља. Али, он није ценио његово идеалистичко одвајање идеја од стварности. Био је убеђен да је „света дужност“ више ценити истину. Тако је настала она позната изрека:

– Драг ми је Платон, али ми је истина милија.

Аристотел је једном рекао свом ученику Александру Македонском:

– Никад не откривај своје тајне двојици.

– Зашто? – упитао је Александар.

– Ево зашто – одговори Аристотел – ако тајна буде разглашена, ти нећеш моћи да утврдиш који је од њих тајну одао. А ако казниш обојицу, увредићеш онога који је знао да чува тајну. Ако опростиш обојици, опет ћеш да увредиш невинога, јер њему није потребна твоја милост.

На многа питања, која су му дворјани постављали, Аристотел је волео да одговара: „Не знам".

– Па зашто вас онда цар плаћа кад ништа не знате? – примети једном неки дворјанин.

– Цар ме плаћа само за оно што знам – одговорио је Аристотел. – Кад би ме плаћао и за оно што не знам, читава његова ризница не би била довољна.

Питали Аристотела:

– Зашто се људи тако лако и тако брзо љуте?

– То је једна људска особина. Свако може да се наљути. И то није проблем ако је љутња с разлогом. Али наљутити се на човека који то заслужује одговарајућом снагом, у правом тренутку, због правог разлога и на прави начин, то није лако – објасни филозоф.

Аристотел је био пасионирани пчелар. Свом хобију је посвећивао много времена. Нико од Атињана није очекивао да тако мудра глава троши своје време на гајење пчела. Мислили су да је то посао робова.

Нису сви Атињани били добродушни. Било је и оних који су живели да би напакостили својим суграђанима, посебно онима који су виђенији и значајнији од њих. Тако, једном приликом, трговац Пелопије тужи

Аристотела да га је једна његова пчела убола и за то затражи огромну накнаду. Дошло је чак и до суда.

На суду Аристотел ниједног часа није противречио, чак је и сам осуђивао пчелињи поступак. Пре доношења судске одлуке он затражи реч:

– Злочин је велики, па нека и казна буде таква. Чим ми Пелопије покаже која га је моја пчела убола, ја ћу је најсуровије казнити.

Антигон (382–301. пре н. е.)
Наследник Александра Великог, краљ

Песник Ермодар написао је стихове у којима Антигона описује као бога. Антигон је наредио да се овај песник због тога казни.

– Ласкавцу бих опростио, али лажљивцу не бих, јер и слуга који чисти моје ноћне посуде зна да ја нисам бог – категоричан је Антигон.

Неки филозоф замолио Антигона да му даде једну драхму.

– Не могу ти је дати – одговори Антигон – јер би то било премало за принца као што сам ја.

– А онда – рече филозоф – дај ми један талант.

– Ох! – ускликну Антигон. – То је опет превише за једног циника као што си ти.

Антигон је последњих година своје владавине био врло попустљив и либералан. Овако је објашњавао тај свој поступак:

– Владар мора знати одржати благошћу оно што је освојио силом.

Филип Македонски (382–336. пре н. е.)

Краљ античке Македоније, отац Александров

Неки Атињани, који су видели Филипа како се игра шибајући коња иако је још био дете, рекоше:

– Чим младом лаву никну зуби, слобода ће заувек побећи са света.

Када су Филипу предлагали да протера једног човека који га је клеветао, он је одговорио:

– Нисам луд. У том случају он би свуда понављао оно што само овде говори.

Филип је био веома поносан на своје победе у рату, те их је пред свима истицао. Чувши за то, спартански краљ Архидам пошаље му писмо:

– Филипе, погледај своју сенку и видећеш да није ништа већа него што је била пре твојих ратова.

На самом врхунцу своје владавине, када је претендовао да освоји Грчку, Филип пошаље поруку Спартанцима:

– Ако дођем у вашу земљу, све ћу побити и спалити!

– Ако дођеш – одговорише Спартанци.

Черчил је био познат по томе што је волео мало више да попије. Једном је, припит, уз коњак, у бару држао говор и заплитао језиком. Лабуристкиња Беси Брадок, недопадљиве спољашњости, пребацила му је:

– Господине, ви сте пијани!

Черчил јој је одговорио:

– Госпођо, ви сте ружни, а ја пијан. Ја ћу сутра бити трезан, а ви ћете и сутра бити ружни.

Пред сам крај живота Черчила је интервјуисао један млади репортер. На питање како је савладао говорничке вештине, Черчил је одговорио:

– Кад сам био млад, писао сам и памтио своје говоре. Једног дана држао сам напамет научен говор пред Парламентом. Наједном сам застао као укопан. Био сам збуњен и постиђен. Поновио сам од речи до речи последњу реченицу, а даље ни макац!

– Како сте се осећали и какву сте поуку из тога извукли?

– Како се могу осећати кад ме памћење издало, а лице ми облило руменило. Једноставно, сео сам, а у Парламенту је настао тајац... И онда сам у себи рекао: Никад више не учи говоре напамет! Говори спонтано оно што ти навире из срца, а не из памћења. И размишљај о идејама, а не о речима. Ако су идеје јасне, речи ће доћи природно и несвесно попут дисања.

Бернард Шо (1856–1950)

Енглески драмски писац, хумориста и сатиричар

Бернард Шо се једном сусрео с неким критичарем који му није био много наклоњен. Шо није могао да се уздржи, па се упусти у разговор:

– Ви сте, не љутите се, сушта супротност једном петлу – рече Шо.

– Извините – пожури критичар мало увређен – нисам разумео ваше поређење.

– Објаснићу вам – насмеја се малициозно велики Ирац. – Петао обично чепрка по буњишту не би ли нашао које зрно, а ви чините обрнуто: чепркате по гомили зрна да бисте ишчепркали мало ђубрета.

Да би се одбранио од нежељених посетилаца, Бернард Шо је једног дана на вратима своје виле истакао натпис: „Пажња, бесан пас!“

Његова жена се зачуди:

– Како си могао тако нешто да напишеш кад ми уопште немамо пса?

– То уопште није важно... Ваљда имам право да се представљам како хоћу – одговори Шо.

Повео се једном разговор о двобоју. Неко притом упита Шоа:

– Коју врсту двобоја ви највише волите?

– Мени је најмилија борба са самим собом.

– Како? Зашто?

– Зато што сам само тада сигуран да се боре два џентлмена.

Један надрипесник рече једном у друштву у коме се налазио и Бернард Шо:

– Песник се не постаје, господо! Човек се мора родити као песник.

– Можда – одговори смешећи се Шо. – Али ипак није лепо што ову кривицу бацате на своје родитеље.

Једном су Шоа позвали на неку прославу Оксфордског универзитета. Док су га упознавали са шефом катедре за грчки језик, Шо није могао да издржи а да једном свом пријатељу не шапне:

– Хеленисти су најпривилегованији људи на свету.

– По чему?

– Мало њих зна грчки, а већина од њих не зна ништа друго.

Бернард Шо је имао једног пријатеља и међу психијатрима. Он је једног дана постао управник највеће психијатријске установе у Лондону и стално је свом пријатељу причао „лудачке“ вицеве.

На психијатрово наваљивање, Шо је једном приликом дошао да разгледа болницу. Притом је веома пажљиво примао све информације о појединим случајевима.

Кад су остали сами, Шо рече управнику: „Драги пријатељу, одавно сам знао да лудака има свуда. Данас сам се, међутим, уверио да их има и у болницама.“

Неуредном Бернарду Шоу, приликом његовог боравка у Паризу, пребацују његови пријатељи:

– Господине Шо, ваше име заслужује чистије одело и боље неговану фризуру...

– Нема везе, овде ме нико не познаје.

Другом приликом, у Лондону му ти исти пријатељи дају исти савет, а он одговора:

– Нема везе, овде ме свако познаје.

Једног дана Бернард Шо добије писмо непознате жене која му је, представљајући се као његова обожавателька, писала: „Највећа жеља ми је да се сретнем с вама и да вас упознам. Стога желим да вам кажем да ћу наредне среде бити код куће између пет и шест поподне.“

Немајући ни најмању жељу да ствара нова познанства, а будући да је чуо да је дотична дама приличан сноб и жена без имало духа, Шо јој одговори: „Драга моја госпођо, чудном игром случаја и ја ћу наредне среде у исто време бити код куће.“

Бернарда Шоа замоли једна шармантна дама да јој објасни разлику између пријатељства и љубави.

Кажу да је Шо овако објаснио: „За објашњење пријатељства дођите код мене дању, а за оно друго – ноћу.“

У разговору о музици у неком повећем друштву људи разних народности, неко у једном часу примети:

– Може ли когод да ми објасни је ли тачно да Енглези не воле музику?

У друштву је био Шо који одлучи да баш он одговори том радозналом човеку:

– То је клевета! – рече Шо. – Истина је да Енглези не разумеју музику, али обожавају буку која се ствара свирањем.

На једној малој железничкој станици у јужној Енглеској стајао је Бернард Шо и цвокотао од зиме, очекујући воз који никако да стигне.

– Имате ли ви овде у близини неко гробље? – упита Шо у једном тренутку шефа станице.

– Не, господине – изненађено одговори шеф.

– Па где онда сахрањујете оне који умиру чекајући воз? – упита га Шо.

Неки енглески драмски писац, почетник, прочитао је Шоу своју драму. Познати писац овако је оценио текст: „За вас је још врло рано да пишете тако слабе ствари. На то имају право само најпознатији књижевници.“

Служио код Шоа неко време човек по имену Едвард. Био је склон пићу, па га је Шо морао отпустити.

– Отпуштам вас из службе не зато што прекомерно пијете, већ због тога што вам то пиће прекомерно удара у главу!

Упиташе једном Шоа да каже шта је, по његовом мишљењу, живот. Одговорио је: „Будали радост, а човеку загонетка!“

Млади глумац молио Шоа да му напише препоруку и Шо му, на свој начин, изађе у сусрет: „Најтоплије препоручујем глумца, господина Р. Игра Хамлета, Цезара, Шајлока, бриц и билијар. Билијар игра најбоље."

Шоу дође један младић и поче му надуго и нашироко објашњавати да је оставио студије медицине јер се жели посветити књижевном раду и тиме користити човечанству.

– Зато није потребно да постанете књижевник.

– Зашто?

– Ви сте постали заслужни за човечанство већ тиме што сте се одрекли студија медицине.

Велики енглески књижевник никако није подносио критичаре и сматрао их је углавном промашеним писцима. У једном већем друштву неки критичар је надгласавао све присутне, упорно желећи да води главну реч. Не могавши више да подноси наметљивца, Шо се гласно обрати свом суседу:

– Ех, господине мој, критичар вам је као аутомобил: што је гори, све више бучи.

Бернард Шо био је на гласу као пасионирани познавалац жена. Једном је са својим познаником повео разговор баш о женама.

– Шта мислиш, шта жене чини најсрећнијим? – упита га Шо.

– Па, ваљда када мисле како су лепе...

– Грешиш, драги мој! Најсрећније су кад мисле да су све остале жене ружне.

На једном банкету новинара у Лондону Шо је подвукао разлику између научника и новинара: „Научник зна све више о све мање ствари,

а новинар све мање о све више ствари. И на крају и једни и други не знају ништа.“

Приликом боравка у Њујорку, Шо се упознао са америчком књижевницом Анетом Луз.

– Изгледа ми – рекао је Шо – да просечна Американка није бог зна како способна. Она има две лепе особине: лепоту и глупост.

– И глупост? Зар је у Америци глупост врлина?

– Разуме се. Лепота је потребна да је мушкарци заволе, а глупост да би она могла да воли мушкарце.

Кад су Шоа питали, на 91. рођендан, како је са здрављем, он је одговорио: „У овим годинама човек је најбоље или никако. Ту средине нема. Волео бих да умрем усправно као дрво у које удари гром.“

Шо, који је био мршав, и писац Гилберт Честертон, који је био необично дебео човек, у свакој прилици изазивали су један другога. Једног дана рече дебели Честертон мршавом Шоу:

– Кад год вас човек погледа, помисли да у овој земљи влада глад!

– А кад погледа вас, помисли да сте за то ви криви! – узврати Шо.

Једном приликом у друштву упиташе Шоа (због његовог нетипичног мишљења о браку): – Верујете ли да је свако ко се ожени у петак читавог живота несрећан?

– Наравно да верујем. А зашто би петак био изузетак?

Када га је једном приликом млада новинарка, неупућена у пишчеве животне ставове, испитивала о шансама младе жене да се уда, као пример је навела:

– Шта кажете, какве су моје шансе?

Шо је погледа испод ока и мирно одговори:

– Драга моја дамо, о томе боље немојте ни да мислите.

– А зашто да не мислим? – желела је да зна млада новинарка.

– Зато што мислим да сте сувише паметни да бисте се задовољили мушкарцем који би био толико глуп да се вама ожени.

Млада, лепа глумица писала је Шоу писмо у којем је изразила жељу да с њим има дете које би, по њеном мишљењу, било изванредно јер би наследило њену лепоту а пишчеву духовитост. Шо је, међутим, врати у стварност једном једином реченицом.

– А шта ако дете буде глупо као ви, а лепо као ја?

Једном је друштво живо расправљало о томе како у Индији с мртвим мужем сахрањују и његову жену. Млада жена ће на то Шоу:

– Зар то није страшно?

– Наравно, јадни муж! – потврди Шо.

Шо је једном присуствовао премијери извођења свога дела. Публика је бурно пљескала, а један господин је упорно звиждао.

Када се одушевљење публике стишало, Шо се окрене у правцу одакле се чуло звиждање и рече:

– Господине, с вашом оценом мога рада потпуно се слажем. Али шта можемо радити нас двојица против читаве публике.

Шо повери младом новинару неколико података о свом будућем делу. Затим му рече:

– Да вам испричам и садржај комедије коју сам управо написао?

– Добро – рече новинар.

– Први чин. Муж пита: „Да ли ме волиш?“ Жена одговори: „Обожавам те!“ Други чин. Муж пита: „Да ли ме волиш?“ Жена одговори: „Обожавам те!“ Трећи чин. Муж пита: „Да ли ме волиш?“ Жена одговори: „Обожавам те!“ Завеса.

– Дивно! Али, опростите, где је ту заплет?

– Заплет? Заплет је у томе што у сва три чина глуми иста жена, док је у сваком чину други муж.

Млади, још непознати писац послао је Шоу своје ново дело да каже своје мишљење. Шо одговори: „Ваше дело садржи много лепог и много новог. Али оно што је ново није лепо, а што је лепо није ново.“

По Бернарду Шоу, Енглези и Американци су два народа које раздваја исти језик.

Бернард Шо је био велики љубитељ музике. Са успехом се бавио музичком критиком. Једном приликом Шо се обрео на неком пријему. Кћерка домаћина свирала је клавир и сва узбуђена обратила се писцу:

– Чула сам да волите музику!

– Да – одговорио је Шо – али не мари, само ви наставите.

Једна позната америчка драмска глумица, после успешно одигране улоге у *Кандиди* Бернарда Шоа, добила је од аутора телеграм следеће садржине: „Изврсно! Величанствено! Предивно!“

Глумица му је на то отписала овакав телеграм: „Господине, ви претерујете!“ „Мислио сам на комад“ – гласио је Шоов одговор. „И ја такође“, отписа глумица.

Никола Пашић (1848–1926)

Председник српске владе

ТАЈНА ПОСЕТА

Био Никола Пашић пред Први светски рат у Паризу и од српског посланика Миленка Веснића тражио да му удеси сусрет с некадашњим председником француске владе Жоржом Клемансоом.

– Не чините то, господине председниче... Клемансо није само опозиција Поенкареу, он је и у немилости француске јавности и под судском истрагом.

– Овај, хвала ти, дете Миленко, те си ми то рекао.

А 1916, кад је Србији било најтеже, у Француској је владу поново образовао Клемансо.

– Господине председниче, казните ме – јадао се Веснић на Крфу, најавивши се Пашићу у аудијенцију. – Како вас спречих да одете Клемансоу!? Па он би сада за нас радио више...

– Не брини, синко. Ти си, овај, добро урадио што си ме спречио... А ја нисам лоше урадио што сам онда тајно био код Клемансоа...

КОРИСНО „ОВАЈ“

– Господине председниче, што ви стално употребљавате израз „овај“? – питао је Станислав Винавер Николу Пашића.

– Па то је због положаја мог у српској политици – одговори Пашић.

– Како, па то је против духа језика.

– Можда је, овај, и против духа језика, али је веома корисно. Док ја кажем „овај“, ја тачно знам шта не треба да кажем. То се, овај, односи и на мој одговор на ваше питање.

УТЕХА

– Господине председниче, добио сам извештај да је турски суд у Цариграду осудио на 101 годину робије нашег заслужног борца у Македонији, попа Николу Јовићевића – реферисао је Пашићу шеф српске пропаганде Света Симић.

– Сто једну годину!? – чудио се Пашић. – То је, овај, много!

– Много, господине председниче. Био је борац, а био ми је и пријатељ.

– Овај, гледаћемо да он то све не издржи – утешио је Симића Пашић и додао:

– То поручи и Македонији.

КОЛИКО ЈЕ ТО КУЛТУРНО ПОЉЕ

Примио Никола Пашић Светозара Томића, професора и инспектора Министарства просвете за косовску област.

– Господине председниче, ја вас молим да заложите свој високи ауторитет и да се овом крају поклони више пажње на културном пољу.

– А молићу, је ли то, овај, то културно поље, шире од Косова поља? – упита заинтересовано Пашић.

НИЈЕ ПРОТА

– Када је Пашић из Скадра дошао на Цетиње, краљ Никола га је одмах примио, представивши му у исти мах министра војног:

– Господине Пашићу, ово је мој министар војни, заслужни војвода и поп, Илија Пламенац. Мислим да сте чули за њега.

– Ваше величанство, чуо сам... Он је као и мој прота Милан Ђурић, само што прота није војвода, а, овај, ни војвода Пламенац није прота.

АХ, ТАЈ ЈЕЗИК

Дописник *Кијевских новина*, Лав Троцки, интервјуисао је Николу Пашића. Том приликом било је проблема с језиком:

– Пашић прво говори француски, па прелази на немачки, па онда час српски, час руски, па опет француски... – жалио се он вођи српских социјалиста, Димитрију Туцовићу.

– Па, он и српски говори исто тако – рекао је Туцовић.

НЕ ДАЈ СЕ ИЗАЗИВАТИ

У току Балканског рата Аустроугарска је све чинила да изазове сукобе са Србијом, и да за њих окриви Србију. Бечка штампа је непрекидно нападала Србију и, мада је *Самоуправа* спремила одговор, Никола Пашић их је заустављао. Једном се ипак провукао један мали напис против Аустроугарске.

– Ама, шта ви то радите у новинама? – упитао је Пашић уредника *Самоуправе* Јована Несторовића, показујући му тај напис.

– Одбијамо нападе, господине председниче – одговара Несторовић. – Они изазивају.

Пашић се на то уозбиљи и рече:

– Онај који изазива, зна шта ради. Онај кога изазивају не зна! Зато он треба да буде паметан, па да се не да изазивати.

ПОДЕЛА

Дуго је у Радикалној странци важила и поштовала се подела:

1. Лаза Пачу – уста;
2. Стојан Протић – перо;
3. Никола Пашић – глава.

По тој подели се освајала и чувала власт. Кад су смрћу Пачуа нестала уста, посвађали су се глава и перо.

ШТА ЈЕ ПОЛИТИКА

У једном разговору Никола Пашић пита и одговара:

– Знам шта ти је политика. То ти је кад треба нека сламка да се дигне, а оно запне цела народна скупштина, као да је, овај, у питању балван. А када има, овај, баш балван да се диже, онда знате, остајемо Лаза Пачу и ја да посао свршимо.

ОДБРАНА ОТАЏБИНЕ

На једном скупу у Влади водила се научна расправа о мобилизацији војске и припремама за одбрану, па се неко сетио да постави питање затвора и затвореника у ратним условима.

Слушајући дискутанте, Пашић је дао нови предлог:

– Морају се, овај, отворити врата свих затвора и затвореници ослободити па мобилисати и распоредити у јединице на фронту. Јер, господо, дошло је време кад отаџбини не требају само паметни и поштени. Таквих је данас мало да је одбране.

КАД СЕ ВРАТИ

Препоручивали Николи Пашићу једног радикалног јуношу за Главни одбор странке.

– Ово је дете из добре породице, деда му је робијао, отац му је робијао... – препоручује га Стојан Протић.

– Овај, Стојане, како би било да ми њега узмемо кад се врати с робије – каже на крају Пашић.

ИЗБОРИ

Кад су једног, иначе честитог Херцеговца, питали како су на последњим изборима могли опет гласати за радикалског првака (а то је био проф. Лазар Марковић), он је одговорио:

– Да нам Пашић пошаље коња, ми бисмо за њега гласали.

БЕЗОБРАЗЛУК

Професор Миле Крпа, блиски сарадник Пашићев, усуди се једном да с Пашићем поприча о Јовану Дучићу и његовом дугом студирању у Паризу, а био је стипендиста српске владе.

– Молим вас, председниче, зар тај Дучић није један обичан зевзек? Извините на изразу, али да дупетом студира, већ би завршио те студије. Па то је безобразлук!

– Овај, знаш, Миле, то је безобразлук што ти кажеш – одговори Пашић.

ЗА ДРЖАВУ И ОД ДРЖАВЕ

– Господине Пашићу, која је разлика између Краљевине Србије и нове Краљевине СХС? – питао је 1921. Бранислав Нушић.

– У Србији смо хтели да ујединимо све ово што сад сви хоће да разбију – одговори Пашић.

– И шта ће на крају бити? – пита Нушић.

– Разбијање ће бити тешко колико и стварање. И трајаће... па ћемо ваљда у томе и дођи памети.

Препричавајући овај разговор у свом друштву, Нушић је рекао:

– Нисам имао срца да му кажем све ово: „У Србији се живело за државу, а сада се живи од државе.“